

Supported by:

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

European
Climate Initiative
EUKI

based on a decision of the German Bundestag

Investiční nároky pro dosažení klimaticko-energetických cílů a potřebné nástroje

Mapování investičních toků a potřeb OZE

Diskusní webinář – souhrnná zpráva

Datum: 19. května 2020

Kontakt:

Michaela Valentová, Fakulta elektrotechnická, ČVUT v Praze, michaela.valentova@fel.cvut.cz

Prohlášení

Projekt je podpořen Evropskou klimatickou iniciativou (European Climate Initiative, EUKI – www.euki.de) německého Federálního ministerstva životního prostředí, ochrany přírody a jaderné bezpečnosti (BMU). Hlavním cílem EUKI je posilovat spolupráci v oblasti klimatu v Evropské unii (EU) s cílem snížit emise skleníkových plynů. Názory předložené v této zprávě jsou výhradní odpovědností autorů a nemusí nutně odrážet názory Spolkového ministerstva životního prostředí, ochrany přírody a jaderné bezpečnosti (BMU).

Úvod

Dosažení klimaticko-energetických cílů k roku 2030 vyžaduje důsledné mapování související investiční potřeby, včetně rozložení potřebných investic v čase a na jednotlivé oblasti tak, aby bylo možné k takto identifikovaným finančním potřebám přiřadit efektivně nastavené finanční i legislativní nástroje.

Tato zpráva je shrnutím výstupů a závěrů diskusního webináře, konaného 19. května 2020. Webinář navazoval na publikaci dvou studií, Přehledu toků klimaticko-energetických investic v ČR a Analýzy investičních potřeb pro klimaticko-energetické cíle: budovy a OZE. Před konáním webináře měli účastníci možnost seznámit se s hlavními závěry obou studií prostřednictvím krátkých přednášek. Obě studie a přednášky jsou ke stažení a shlédnutí v odkazech níže.

Přehled toku klimaticko-energetických investic v ČR: budovy a OZE

Zpráva: <https://tinyurl.com/y8ypcfff>

Prezentace: <https://youtu.be/VrcGyouRf1Q>

Analýza investičních potřeb pro klimaticko-energetické cíle: budovy a OZE

Zpráva: <https://tinyurl.com/y7szmnr3>

Prezentace: <https://youtu.be/8n8a4CD6avc>

Supported by:

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

European
Climate Initiative
EUKI

Hlavní závěry

V rámci diskuze na webináři pak panelisté a účastníci identifikovali následující **hlavní témata a budoucí výzvy**:

Širší portfolio nástrojů

- V současné době jsou převládajícím nástrojem podpory úspor energie i obnovitelných zdrojů energie investiční dotace.
- Je žádoucí podporovat komplexní projekty, vhodně kombinující úsporná opatření, obnovitelné zdroje energie a další mitigační a adaptační opatření.
- Zachování přímé investiční podpory má smysl zejména pro projekty u vybraných sektorů, organizací či skupin obyvatel, pro něž je hlavní bariérou vysoká počáteční investice (například u zranitelných skupin obyvatel ohrožených energetickou chudobou, apod.).
- V sektoru OZE by podpora měla respektovat specifika jednotlivých technologií a druhů OZE.
- Existuje významný prostor pro rozšíření portfolia finančních nástrojů, včetně případného zpoplatnění uhlíku.

Informovanost, povědomí a úroveň veřejné debaty

- Všeobecné povědomí o obnovitelných zdrojích energie a jejich pověst v Česku nadále ovlivňuje vývoj v letech 2009–2011 v důsledku špatně implementované podpory a souvisejícího „boomu“ fotovoltaických elektráren na volné půdě.
- Informovanost veřejnosti o možnostech úspor energie a rozvoje obnovitelných zdrojů je na nízké úrovni. Zejména v rezidenčním sektoru [převládá](#) renovace budov svépomocí a postupnými kroky, a tedy často bez odborného dohledu a bez plného využití potenciálu úspor.
- S rostoucím podílem obnovitelných zdrojů v energetickém mixu se bude rovněž zvyšovat role spotřebitelů energie, zejména elektřiny. Bude nutné nastavit pravidla tak, aby na jedné straně motivovala investory, což v řadě případů budou i koncoví spotřebitelé, k investicím do OZE, ale na druhé straně je motivovala k aktivní roli na

Supported by:

trhu s elektřinou s cílem ovlivňovat jejich chování vzhledem k potřebám elektrizační soustavy.

Komplexnost řešení vs. administrativní náročnost

- Administrativní náročnost ([transakční náklady](#)) dotačních programů je poměrně vysoká a často v průběhu implementace programů narůstá.
- Zejména u malých projektů administrativní náročnost jak podpůrných programů, tak i celého procesu implementace často neúměrně roste a je zátěží jak pro investora (domácnosti, střední a malé podniky), tak i pro administrátora programu.
- Vždy existuje určitý „trade-off“ mezi zjednodušeným vykazováním (a tedy úsporou transakčních nákladů) a pravdivostí získaných úspor energie¹.

Datová základna

- Je vhodné systematicky sledovat a vykazovat toky jak veřejných, tak i soukromých klimaticko-energetických investic. Statistický sběr dat z prostředí soukromých investic zlepší strategický rozvoj nástrojů a politických opatření.
- V obecnější rovině je pak [zveřejňování informací](#) o investicích a zahrnutí rizik spojených se změnou klimatu jedním z klíčových stavebních kamenů přechodu na udržitelnou, nízkouhlíkovou ekonomiku odolnou vůči změnám klimatu a je žádoucí jej podporovat i u českých organizací.
- Vývoj [taxonomie udržitelných aktivit](#) přispěje ke zpřehlednění jednotlivých klimaticko-energetických opatření a míry, kterou přispívají ke snižování emisí skleníkových plynů. S tím souvisí také hledisko dodatečnosti klimaticko-energetických investic, tedy na kolik tyto investice skutečně přispívají ke snižování emisí skleníkových plynů. To je klíčové zejména v sektoru budov, kde v případě podpory nedostatečné (mělké) renovace hrozí „[lock-in effect](#)“.
- Jednotlivé programy podpory se liší v systému a úrovni sběru dat o podpořených projektech. Způsob vykazování úspor pak významně ovlivňuje informaci o reálných

¹ Zahraniční praxe však poměrně jasně ukazuje, že je možné zjednodušit vykazování úspor energie (a tedy výrazně snížit administrativní zátěž) bez snížení celkové kvality programu. Nutným předpokladem je jasně nastavená a implementovaná kontrola vybraného vzorku projektů.

Supported by:

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

European
Climate Initiative
EUKI

efektech, účinnosti a efektivnosti jednotlivých politických opatření a investovaných veřejných a soukromých prostředků. Přitom se ukazuje, že reálné úspory zejména v rezidenčním sektoru mohou být výrazně nižší než očekávané. Systém, úroveň a hloubka evaluací není jednotná a chybí komplexní, strategický rámec vyhodnocování přínosů a nákladů různých druhů opatření.

Strategické vedení

- Sektory budov a obnovitelných zdrojů energie jsou úzce propojeny. Politická opatření tedy musí toto propojení respektovat.
- V současné době existuje velké množství podpůrných programů pro jednotlivé sektory a opatření. Tyto programy nejsou harmonizované a významně se liší nastavením a přísností kritérií. V mnoha případech si pak přímo konkurují, což vede k nižší přehlednosti pro cílovou skupinu subjektů realizujících investici do úspor energie a OZE.
- Gesce za úsporná opatření a OZE je dlouhodobě rozprostřena mezi několika resortů, což zvyšuje nároky na koordinaci návrhu a realizace podpůrných programů. V důsledku to pak může zpomalovat strategické rozhodování a postup v oblasti rozvoje OZE a úspor energie.
- Legislativní a regulační rámec reaguje s poměrně značným zpožděním na technologický vývoj zejména v sektoru OZE. V důsledku toho pak může docházet k neoptimálnímu nastavení pravidel jednotlivých podpůrných programů, a tím i snížení celkové efektivnosti podpor.
- Současný regulační rámec, zejména v oblasti obnovitelných zdrojů energie, byl nastaven na cíle k roku 2020. Po jejich brzkém splnění však nerefletoval jak technologický vývoj sektoru, tak i potřebu zvýšení ambicí k roku 2030 s výhledem přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku.
- Pravidla podpory obnovitelných zdrojů na další období musí vzít v potaz nejen potřebný rozvoj nových kapacit, ale i končící podporu v současnosti provozovaným instalacím využívajícím OZE. Provozovatelé těchto zdrojů zvažují investici do obnovy zařízení a v případě nevhodně nastavené podpory tak může dojít k ukončení jejich provozu a k ohrožení dosažení cílů k roku 2030.

Supported by:

based on a decision of the German Bundestag

Udržitelná energetika a plán obnovy

- S určitým časovým zpožděním se dá se očekávat pokles investic zejména ve veřejném sektoru, ale i v dalších sektorech.
- Vzhledem ke stále nízké prioritizaci energetické účinnosti zejména v sektoru průmyslu, služeb i veřejném sektoru hrozí, že investice v oblasti energetické účinnosti (a OZE) budou v nadcházejícím období vnímány jako zbytné a jejich úroveň se ještě sníží.
- Existuje silná [mezinárodní pozice](#) pro zahrnutí principů ochrany klimatu – budou podmínkou alespoň části evropských finančních prostředků uvolněných na obnovu ekonomik členských států.
- U půjček na obnovu by měl hrát významnou roli i příspěvek k dekarbonizaci, tj. měly by být zvýhodňovány projekty k dekarbonizaci přispívající. Dalšími kritérii pro preferenci investic by měly být příspěvek k modernizaci infrastruktury, digitalizaci ekonomiky apod.

Na závěr

- Není třeba volit mezi konkurenceschopností a udržitelností. Naopak, orientace na nízkouhlíkovou ekonomiku s vysokou přidanou hodnotou (a v kombinaci s digitalizací) jsou v současné době nezbytností pro udržení konkurenceschopnosti.
- Lpění na návratu k původnímu stavu a zachování statu quo mimo jiné podkopává statut Česka jako důvěryhodného partnera pro dialog v očích nejbližších spojenců.
- Zdržení či odkládání implementace strategie dosažení cílů k roku 2030 způsobí kumulaci velkých investičních potřeb ke konci nadcházející dekády, a tedy prakticky k nemožnosti dosáhnout stanovených cílů v obou klíčových sektorech (OZE a budovy) pro naplnění klimaticko-energetických cílů ČR k roku 2030.

Supported by:

based on a decision of the German Bundestag